

NOVINE SLOVENSKE KRAJINE

Drugi sklep VI. mednarodnoga kongresa Kristuša Krala v Ljubljani.

2. Kongres Kristuša krala se zaveda, da zavra razkristjanjenje sveta več ali manj tudi iz krivde krščanstva, štero je oslabele v delavnosti i zgubilo na privlačnosti. Življenje v širokih slojih krščenikov obstoja li preveč v samih navadah brez duha, je zadovoljno z golimi zvušnimi oblikami, išče samo vživanje i deloma dava celo pohujšanje. Zato ma kongres Kristusa Krala vsestranski preporod krščanskoga ljudstva, šteri sega globoko, za prevažno zahtevo našega časa.

Naša krivda, naša krivda, naša velika krivda, da je svet postao pokvarjen, da nema Kristušovoga duha. Nas krščenikov krivda je. Pohujšanje, smo dali mi. Glejmo kak.

Poznamo reči sv. Duha, štere je napisao sv. Jakob apoštol, ka ki z jezikom ne greši, je popolen človek. Guči krščenikov so največ krivi, da se je svet pokvaril. Ideš med delavce na njivo, k mašini, k drvarom, k trljam, poslušaj je pri lüpanji semena, pri lüščanji graha, kukorce, zasleduješ je po brazdaj za oračom, vlačarom, ali na šte-

romkoli deli je te že zadobiš, ka čuješ z njuvih vüst? Preklinjajo, nesramno gučijo, duhovnike dolgučijo, vero sramotijo, z pobožnosti se norčarijo, greh hvalijo, na hüdobiye napelavajo. I to uajvečkrat pred mladino, celo pred malov dečicov. Se čudivamo, če je gingava deca, ki je pa nagnjena na lübezen do Boga, toga prekune, zasovraži i se ga ogible. Se čudivamo, če je že celo mučeništvo zagovoriti Boga i njegove pravice med tov smečenov, pokvarjenov vnožinov sveta? Ne čudivajmo se, nego nastopimo pot zboljšanja s svojimi guči. Čtimo z Kristušovim duhom napunjene časopise, knige i po teh pripovedavlimo drugim. Mislimo, da stoji poleg nas vsikdar svedok, ki posluša naše guče, i ki je naš angeo čuvar. Pred tem svedokom, ki je nebeski vladar, vendar ne bomo gučali reči, zavolo šterih bi si mogeo obraz zakriti, nas zapustiti i nas pri Bogi zatožiti. Pomislimo, da je vsaka reč seme. Dobra, da ž nje zraste večna moka za nas i druge.

Krščeniki, začnimo s poštenimi, dobrimi, hvalevrednimi guči na preporoditvi sveta. Najprle se naj naš guč prerodi, potem se bo tudi življenje prerodilo.

Prva okrožnica pape Pija XII.

Pod naslovom „Summi Pontificatus“ je sv. oča Pij XII. poslal svetli svojo prvo okrožnico. V njoj je, v zvezi z nevarnostjo zdajšnji časov, ugotovo, da se vzbüja zavest skupnosti v katoličanski družini na sveti. Za tem sv. oča pravi, da ga je pri sestavljanji svoje okrožnice navdajala nepopisna bolečina ob misli na strahote bojne, pa da je on vse včino, da bi to bojno preprečo. Osnovana rana zdajšnjoga časa je, zatajuvanje splošnoga moralnoga načela, naj bo to v življenji posameznika, ali pa v socijalnom življenji, ali mednarodni odnošajaj. Svet ne priznava i zavrača naravni zakon, ki ma svojo podložnost pri Bogi. Zatajuvanje Boga znamenüje istočasno tudi zatajuvanje naravnoga zakona. Novo poganstvo razkraja človečo družbo i vodi do toga, da izginja duh vzajemnosti i lübezn. Papova okrožnica pravi, da je svet zajše v zdajšnji svetovni prepad zavolo toga, ar svetost dane reči ne drži več, za to, ar nega več medsebnoga zavüpanja med narodi. Papova okrožnica zavrača i obsoja navuk o vsemogočnosti države zato, ar je proti predpisom naravnoga prava. Krščanski navuk pravi, da ma tudi država lahko svoje pravice, ki pa nikdar nemrejo obi-

noti človeči duš. Država ne gospodari nad dušami. Okrožnica poziva odgovorne državnike, da naj včiniyo vse, da se v bodočnosti, kda se bo de po končanoj bojni uvajao novi red, izognejo starim zablodam. Novi red mora biti zgrajen na spoštüvanji naravnoga prava ino na božem razodetji. Ar je človek v svoji omejenosti pokazo, da sam ne v stani stvoriti pravoga družabnoga reda, je ostala samo Cerkev tista, od štere more priti odrešenje. Cerkev je pripravljena z vsemi svojimi silami sodelüvati pri deli za takši red i se bo držala pri tom vsega, ka bi moglo omajati civilno oblast ali omejiti njene pravice. Zato papi dužnost njegovoga apoštolstva nalaga, da izpregovori i pokaže istino, jo zagovarja ino brani. Njegova dužnost je tudi, da ravno v zdajšnjom časi nevtrüjno naznanja duha lübezen i tak duše pripravlja za prihod Kristušovoga mirü, za šteroga neprestano molimo.

Okrožica je izišla v peti izdajaj, taljanski, francoski, angleški, nemški i španski; izišla pa je tudi nizozemska i polska izdaja. Po celom katoličanskem sveti je okrožnica napravila najglobši vtis, pa tudi nekatoličanski krogi so jo sprejeli s spoštüvanjom.

Sestanek v Franzburgu.

Preč. g. urednik, mi izseljenci v okolici Franzburga v Nemčiji vam sporočamo, da smo doživeli jako veseli den v tujini, čeravno nas v tom razburkanom časi dostakrat težijo žalosti i težave.

V tjedni pred nedelov 3. septembra so nas nenadoma obiskali preč. g. Škafar Ivan, izseljenski duhovnik i nas povabili, da se naj v nedelo 3. septembra zberemo vsi delavci, ki smo v okolici i v mesti Franzburgu. Kak veselo je bilo, kda smo se tak nenadoma srečali, si podali roke i se pozdravili v domačem jeziki.

Komaj smo čakali nedelo. Bio je lepi, sunčni den, kda smo se v Franzburgu zbirali, ne morem praviti pred cerkvijov, ar je tu nega, lüdje so po večini evangeličani. Meli smo v ednoj gos-

liji najprle izročili pozdrav prevz. g. škofa, dragih domačih i cele Slovenske Krajine.

Po sv. meši smo za sklep zaspevali še edno lepo Marijino pesem. Nato se je ena izseljenka zahvalilag. Škafar stemi rečmi:

Prečastiti naš g. izseljenski duhovnik! Priše je veseli den, v šterom smo očistili naša srca i okrepili naše duše. Preč. g. duhovnik, zato se vam pa dnes v imeni vseh navzočih prav iskreno i najlepše zahvalim za vso vašo lübezen i skrb pa za vaše veliko misijonsko delo, štero vršite med nami izseljenci. Mi vsi vam oblübimo vedno vernost do vseh vaših navukov i do sv. Cerkve. Preč. g. duhovnik, na pozvanje Gospodovo ste prišli med nas, vsem trpečim ste v veselje, našim dušam pa v mir. Jarem Kristušov nosite, hodite njegovo pot, v njem i ž njim vse pretrpite, slava vaša naj bo povsod. Blagoslov se naj razleva

na vaša težavna dela. Kda pa bo dokončano vaše delo, naj vam poplača večni Bog. Bodite jezerokrat pozdravljeni iz naših slovenskih src, preč. naš g. izseljenski duhovnik. Pozdravljeni, pozdravljeni, v tujino, k nam prestavljeni.

Po končanom govori smo se še nekoliko pogovarjali, nato smo se začeli počasi razhajati. Tisti, ki so prišli od daleč, so se morali vrniti. Ostali smo se fotografirali z g. duhovnikom, nato smo ji pa sprevodili na kolodvor i se pogovarjali dokeč jih ne vlak odpelao proti Stralsundi. Te den je bio zaistino veseli i nam ostane vsem v najlepšem spomini.

Mi vsi izseljenci se zahvalimo za pozdrav prevz. g. škofi vsem domačim i celoj Slov. Krajini. Pozdravljamo tudi vas, g. urednik i celo Slov. Krajino.

K. Marija, Nemčija.

Razgled po katoličanskem sveti.

Bolševiški bič. Londonski list „Times“ poroča iz Bukarešte: Potnik, ki je priše se iz Lvova, je pripovedavao, da so sovjeti zaprli vse voditele ukrajinske narodne organizacije; med njimi sta Mudrij, vodja ukrajinske narodne stranke i podmaršal Sejo. Ukrajinski metropolit v Lvovi, msgr. Szeptycki, je premino. Pravijo, da so ga odgnali v sredino sovjetske Rusije. Potnik poroča dale, da je vido spotoma, kak so po vaseh visila tela duhovnikov na drevji pri cestaj.

Španci protestirajo. V San Sebastiani, kde stanüjejo diplomati tujih držav, so na nekom poslanstvu razobesili bolševiško zastavo s srpom i klepačom te, kda se je podpisala rusko-nemška pogodba. Kak je španski narod opazo zastavo svojih največjih sovražnikov, je zavrelo v njem i zahtevalo je odločno, da se ta zastava ne sme izobesiti. Eno odposlanstvo naroda je šlo včasi v palačo poslanstva i zahtevalo, da se bolševiška zastava odstrani. I poslanstvo je odločnomi nastopi katoličanov ugodilo i srp pa klepač sta se skrila nekam v podstrešje.

Portugal. Kardinal Emanuel Gonçalves Cerejevia, lisabonski patriarh je poslal svojim vernikom pastirsko pismo, v šterom pravi, da je bojna hüdo, ki bi se smelo dopüstiti samo te, če bi trbelo v istini braniti dobro i pravico i da je nepravilna bojna zanikanje krščanskih načel. V denešnjem časi, kda se preleva lüdska krv i gda bojni ogenj grozi, da se razširi po zemli, morji i zraki, ne zadosta spuniti samo redno krščansko dužnost. Zdaj mora zapovedavati zakon krščanskoga bratstva.

Rusija. „Pravda“ piše, da bi bilo krivo mišljenje, da je vera v Rusiji popolnoma vničena. Vera, tak pravi, je jako razširjena i živi ostanek v lüdskej zavesti. Vnogo lüdi vrši svoje verske dužnosti i sveti svetke.

Anglija. „Chatholic Times“ list objavlja, da jezeri i jezeri angleških katoličanov nosijo zna menja, da so katoličanci i to zato, da pri kakšoj smrtnoj nevarnosti se k njim lahko pozove katoličanski duhovnik. Tudi katoličanski duhovniki nosijo listebna znamenja. V istom listi čtemo sledeče lepe reči: „Naj bi vsemogočni Bog Anglijo naplačao, ka je v preminočnosti branila Belgijo i ka se je v zdajšnjosti zavzela za katoliško Polsko s tem, da njoj pokloni jasnejši pogled v „bože mesto“, to je katoličansko cerkev. Opaža se več razumevanja za papežtvo, kak pred 25 leti. Velike skrbi delajo krščeniki papi v Nemčiji, toga v Angliji ne. V tom pogledi

je naša zemla bole krščanska, kak protestantska i mislimo, da je katoličanskoj cerkvi vnogo bliže, kak bi si sama mislila.“

Novi čas mantrništva. V Lutzerni (Švica) izhajajoči list „Vaterland“ piše: „Naše duše najbole teži usoda Polke, štera je prišla pod ruski korbač. Edna slobodna, katoličanska dežela se je tak nalahci izročila bolševiškomu noži. Ravno zdaj smo dobili vnogo poročila, celo iz Moskve, štera nam slikajo žalostne razmere v teh krajih. Brezbožniki stojijo s sablov i meč je brezpogojna oblast proti katoličanskoj cerkvi. Novi čas mantrništva.“

Rim. Redovniški jubilej P. Lédochowskoga. Dne 24. sept. 1889. je mladi klerik Vladimir Lédochowski v 23 leti stopo v novicijai Družbe Jezusove na Polskom. Od tistoga časa je ravno 50 let i 25 let kak je na čeli svojega reda — general Družbe Jezusove. Na te den so se v Rimi zbrali superiori vnogi njüvi samostanov. Sam sv. oča Pij XII. je poslal pismo, v šterom njemu čestita i pošila svoj blagoslov.

Španija. Ob priliki 3-letnice osvobojenja Alkazarja v Tolledi je meo general Franko govor. Proslavljao je junaške branite Alkazarja v prvij vrsti generala Moscarda, šteroga je tudi odlikovao z najvišjim vojaškim odlikovanjom, s križom sv. Ferdinandanda.

Francija. Razpust komunistične stranke. Predsednik francoske republike Lebrun je podpisao dekret, s šterim razpüšča komunistično stranko v Franciji. V dekreti stoji ne samo razpust stranke i njenij organizacij, nego zabranjüje vsakše razširjanje štampanoga materiala. Z ednim šče davle oblast vsem prefektom, da zamenjajo vse komunistične načelnike po mestaj. Razpust komunistične stranke je povzroč po celom sveti velki odmev. Što bi si to mislo šče pred po letom. Pa končno so se francoskim državnikom odprle oči.

U. S. A. Misijonski kongres v Washingtonu. V Washingtonu so priredili od 22—25. augusta letošnjega leta misijonski kongres. Zastopano je bilo 70 sekcij, vnogo delegatov z univerz, vnogo misijonar i misijonarov iz Kine, Afrike i Sev. Amerike. Poročali so v svojih misijonskih delovanjih v raznih delih sveta.

Italija. Proslava sv. Frančiška Asiškoga. V Italiji so objavlene velke svečanosti na čast sv. Frančiški Asiškomi, šteroga je sv. oča s sv. Katarinov Sienkov proglašao za zaščitnika Italije. Pri svečanosti je bilo dosta nadškofov, škofov i celo štirje kardinali ino civilne oblasti.

Vredništvo v Lendavi hš. 67, uprava v Črensovcih, Sloj, Krajina.

Letna naročnina v državi 30 Din., mesečno 2-50 Din., v inozemstvu 72 Din., mesečno 6 Din. z M. Listom letno 100 Din. Na sküpnj naslov pri širitelaj v državi je letna naročnina 24 Din., mesečna 2 Din. — Plaćati se mora naprej. Stev. položnice 11806. Rokopisli se ne vračajo. — Cena oglasov: Cela stran 800 Din., pol stran 400 Din. i tak niže. Poslano med tekstom vsaka reč 2 Din. mali oglas do 10 reči 5 Din. više vsaka reč 1-50 Din.

Nedela

po Risalaj dvajsetitretja

Tisti čas, gda bi gučao Jezus vnožini, glej neki poglavnik shodnice je pristopilo, i molo ga je govoreči: „Gospod, hči moja je zdaj mrla; ali hodi, i položi roko tvojo na njo, i živela bude.“ Jezus stavi ide ž njim, i vučenicke njegovi. I glej, žena, ki je na krvotoki trpela dvanajst let, je pristopila odzadaj, i doteknola se je roba njegove obleke. Mislila si je najprej v sebi: či se doteknem samo njegove obleke, ozdravim. Obrne se Jezus, jo pogleda i pravi: vupaj se, hči: tvoja vera je tebe ozdravila. I ozdravila je žena od tiste vore. I gda bi prišeo Jezus vu hižo poglavnikov, i vido bi žveglare, i vnožino zburkano, velo je: „Odstopite; ar je deklčka nej mrla, nego spi.“ I osmijavali so se ž njega. I gda bi vovržena bila vnožina, je vstopo i prijaio deklčko za roko i je stanola. I glas od toga je šo po vsji tistoj deželi. (Mat. IX, 18—26.)

*

Prišeo je eden od višje gospe. Sila pa je znala. Hči njemi je na smrt zbetežala, ljudje pa so njemi pripovedovali od čudodelnika iz Nazareta, od Jezusa. Šo ga je iskat i najšeo ga je. Te predstojnik je Jajr. Ljudje so njemi pravili, da te čudodelnik položi roke na betežnike pa je tak ozdravla. Zato pravi: „Pridi, položi roko na njo i oživela bo.“ To njegovo veliko zavupanje je Gospod poplačao. Odišeo je na njegov dom.

Med potjov sreča dvanajst let betežno ženo. Ozdravi jo. Te dogodek z ženov ma svoj poseben pomen. To je.

K Gospodi je prišeo predstojnik shodnice Jajr. Reč „Jajr“ pomeni „razsvetleni“. I Jajr nam pomeni od Boga razsvetleni Možeš. Hči Jajrova je židovska vera, ki je smrtno zbetežala i zablodila od poti istine. Sin boži jo išče, da jo reši, a med potjov pristopi druga betežnica, ki nam pomeni cerkev iz spreobrnjenih poganov, pa prva najde svoje zdravje.

Opazimo, da je Jajrova hči stara 12 let i ženska je tudi betežna 12 let. Ta leta pomenijo čas, kak se je izraelsko lüstvo ločilo iz sveta i je postalo boži zvoljeni narod. Tedaj se je židovska vera porodila i je začnola rasti židovska cerkev. Med pogani pa je začnola versko življenje prepadata, ar je je Bog zapüsto. Cerkev iz poganov je v podobi betežne ženske stopila pred Gospoda i se doteknola roba njegove obleke. Ne se je doteknola njegovih rok, ali njegovoga tela, ar so skrivnosti svetoga včlovečenja bile že minole, gda se je porodila katoličanska Cerkev po trpljenji Gospodovi apoštolov.

Gda je Gospod prišeo v Jajrovo hižo, bili so tam že goslarje i čuo se je hrup lüdske vnožine, ki pripravla pokop. Zdaj spravi Gospod vnožino iz hiže vö, rekoč: „Deklčka je ne mrla, nego spi.“

Šteo je s tem praviti: Za vas lüdi je mrtva, a ne za Boga, ki jo more znova vzbüditi. Tüdi od Lazara je Gospod djao: „Lazar, naš prijateo spi!“ Šteo nas je podvčiti, da se naj smrti ne bojimo, ar on more mrtvece obüjati i je pred njim smrt samo spanje.

Nove zidine v Beogradi.

V Beogradi država zida: palačo juridične fakultete, strojni zavod, možko gimnazijo na Smederevskem džemcu, vseučiliško otroško kliniko, ginekološko-akushevsko kliniko, zavod kneza Pavla za zdravljenje raka, akademsko menzo, drž tiskarno, gradbeno ministrstvo, adaptacijo hotela „Moskva“; vküper 10 zgradb.

Razmišljanje na dan vernih duš.

Lepa razkošna priroda je brez nakita, vsa utrujena od celotnega cvetenja in zorenja se pripravljala na zimsko spanje. Toži se nam po bujnem cvetju, vrt žaluje tih in nem, vse je ovenelo. Krone dreves prazne štrle v megleno nebo. Nič več se ne smeje gaj. Božje njive po naši lepi domovini so pa v jesenskem, megletem času zacvetele v belih in rumenih krizantemah in v ostalem poznem cvetju. Verniki in svojci umrlih pripravljajo in obnavljajo grobove svojih dragih ranjkih, rekli bi godovni dan. Sin očetu, hči materi, stariši otroku, sestra bratu, brat sestri, mož ženi, žena možu. Ni ga zemljana, ki ne bi imel koga drugega na „zelenem bregu“, kakor poje slovenska narodna pesem. Bližji ali daljni sorodnik počiva morda in gre ga na ta dan obiskat, mu prižge svečko in vzdihne za pokoj prijateljeve duše.

Na Vseh Svetih dan popoldne se vijejo dolge procesije po celem svetu na grobove. Na tisto tiho domovanje, kjer spe pravično spanje vsi zemljani, brez izjeme stanu in položaja. Na domovanje, ki čaka nas vse, ki še tlačimo to črno rušo zemlje. Različni so grobovi, eni bogati, drugi siromašni. Eni urejeni, drugi zapuščeni, razmetani po vojnih poljanah in lesovih raznih front v preteklosti in sedanjosti. Toda v enem so si vsi enaki, vsi, ki so v njih so podvrženi trohnobi, vsi spe tiho, v njih ni strasti in neprijateljstva. „Iz prahu si vzeti in v prah se boš spremenil“.

Na pokopališču nekakega vlemesta sem bral sledeči zelo primeren napis: „Vi vsi, ki hodiš te sedaj vi, smo bili tudi mi in kar smo sedaj mi, boste tudi vi“.

Nebo in zemlja se razodevata človeku, ko stopi na božjo njivo, misel minljivosti in neskončnosti mu prevzame srce. Med grobovi, ki znova zažive v teh dnevih in med svečami, ki so kot zvezde večnosti, stopijo pred človeka vse poslednje reči svetega pisma in človek se začne zavedati svoje ničevosti in sile, ki je nad njim, ki slehernega ne bo izpustila. Človek je kakor cvetka, kakor sveča, ki cvete, gori in odcvete, dogori in ugasne v grobu. In kam bo šla njegova toplota — duša, v kateri izgoreva? Grob nas čaka prej ali slej vse. Zemlja bo sprejela utrujeno telo,

ta dim sveče, toda toplota — duša? Ona bo šla tja, kamor jo je Stvarnik določil. Njena dobra dela, njene zasluge bodo mero dajne. Izhodi je le ta: med anjele in svetnike, ali pa med pogubljene. Drugega izhoda ni. To je vera, ki zemsko omejenost spreminja v neskončne razglede in človeški obup sprevrže v najslajši up. Smrt nas popelje skozi ozka vrata groba v neskončne dvorane večnosti, neskončne širne razglede uma, pred božje obličje, ki nas je ustvaril ter nam bo določil delež nebes, morda časovno vic ali pa pekla. Sveto pismo nas uči, da delež onih, ki verujejo, ne bo smrt, temveč večno življenje v Bogu.

Dan Vseh Svetih, ki je pred dnevom vseh mrtvih, nam daje roko in kaže, kam gredo umrli, ki so živeli po božji volji in božji milosti. Človek se med grobovi zave, kako tesno je povezan z nebesi, s svetniki, ki so ravno tako živeli na zemlji, prestajali borbe z zlom, trpeli krivice in po zmagi dosegli venec sreče. Cerkev z obema svetkoma pokaže prelepo ves nebes z zemljo. Zemski boj, ki je kratek in pa odprto nebo z vsem sijajem poveličanih zemljanov se nam razgrinja v teh dneh. Tako človek vidi svoje življenje v luči večnosti in se zave, da je le bojevnik na zemlji, popotnik, ki bo preko groba došel na svoje pravično mesto, ki ga je zaslužil s svojim življenjem.

pravično mesto, ki ga je zaslužil s svojim življenjem.

Vsi svetniki in rajniki se v teh dneh sklanjajo k nam, da nam odprejo oči in zbudijo iz dremanice dušo, tisto dušo, ki ne umre s telesom, temveč ji je smrt le razpotje, ki vodi v pogubo ali v blaženo radost, med nebeščane, med zmagovalce. Pri grobovih gleda človek trdo zemljo, ilovico svojega telesa in se zave, da nosi že od rojstva v sebi smrt, toda tudi vero, da nosi obenem večno življenje z dušo, ki ve, da njen Odrašenik živi in jo bo poslednji dan združil s telesom, ko ga bo obudil iz zemlje.

Sveče, ki v teh dneh gore na grobovih, teše našo žalost in grozo pred smrtjo, vsaj so luč, ki vemo, da sveti za grobom, to je v nebesih. Pod zemljo trohnijo le kosti, nad zvezdami večno živi duša, kjer je večna ljubezen in je duša srečna. Vemo, da je teška pot do večnih zarij in se često pade, toda z vero v Njega, ki je vse ustvaril in vse odpušča skesanim, vstajajmo vedno in vedno, ne obotavljajmo se. Za tiste pa, ki spe pravično spanje po preteku zemске poti trpljenja, ne pozabimo češče, posebno v teh dneh lepega vzdihaja: „dobri Gospod daj jim večni mir in večna luč naj jim sveti, naj počivajo v miru nad zvezdami, med angelci, pred Tvojim prestolom.“

Rous Štefan.

List za izseljence.

„Prekmurec“ v Slovenci spüsti na peroti svojo miseo, da bi bilo dobro za naše izseljence nastaviti poseben listič, kak je na priliko „Mladi Borci“. Dozdajšnji listi — Novine, Marijin List, Izseljenski Vestnik — neso zadosta.

Naj se nam dovoli, da mi tü svoje povemo. Prvo, ka povdarjamo, je priznanje Prekmurci za lübezen, štero kaže za izseljence. Se zna, da ta lübezen ne sme misliti na sebe, da bo Prekmurec urednik toga nameravanoga lista. Potem bi v celo zadevo svoj rep namakala že sebičnost.

Stalen list izdavat i za naše izseljence bi pomenilo namen, da število izseljencov ostane, kak je dozdaj bilo. To pa ne zdrav namen. Mi moramo izseljenstvo omejiti. Mi moramo našemi narodi poskrbeti na drugi način preživljanje, da se njemi ne de trbelo leto za letom kak ftici selivki preseljavati z rodne grude v pokvarjeno tujino, štero bogati

s svojim delom, sebe, i svoj narod pa slabi düševno, telovno i gmotno. To je poprek žalostna slika izseljenstva. Pravoga haska je tak malo, da vsaki lübiteo našega naroda mora misliti na omejitve, na odstranitev izseljavanja, ne pa na okrepitev toga. List z 10 jezero izseljencov vsako leto pomeni okrepitev, pospešitev izseljenstva. Bog nas čuvaj na kaj takšega misliti.

Gledajmo pa zdaj vsebinsko plot lista. List naj bi bio kak „Mladi borci“ i bi v jedrnatih potezaj, stavkaj vodo izseljence. Prav. Ali nema Slovenija zadosta katoličanskih listov? So ti nezmožni düševno usmerjati izseljence, je novi list bo mogo? Što je tista sila, da izseljenca ohrani vernoga kristjana i domolüba z ednim lističom. Mi poznamo samo božo silo, milost božo, ki je mogoča človeka ohraniti na dobroj poti, nikaj drugo. A ta tüdi samo tak, če človek

Delavcom v Nemčiji

se naznanja, da morejo pred odhodom z dela ves svoj penez, to je mesečno po 40 RM. prek banke poslati domo. Potrdilo od banke se more shraniti. Višek denarja ali zaslužka, ki ga ne morejo poslati domo, pa naj potrošijo za naküp pisalnih strojev, orodja, šivalni strojovi i drugo. Kolesa i druge stvari v paketaj lahko delavci brezskrb i vzemejo s sebov domo.

Iz pisarne ZPD v M. Soboti.

ž njov sodelüje. Brez sodelovanja je milost boža najlepši zreli sad na drevi, pod šterim od glada vmira človek, ar ne šteo segniti po sadi, šteri bi ga rešo smrti glada. List te milošče ne more deliti. Za to je molitev, zato so svestva. List bi lejko bio pripomoček k milosti, a najmenje takši pripomoček so bili tüdi dozdajšnji krščanski listi za izseljence, če ne vekši.

Lejko bi se omenilo, da bi list objavljao zadeve izseljencov, bi njim davao navodila. Dobro. A ravno to so davale našim izseljencem Novine, v štere so pisali svoja navodila g. izseljenski dühovniki. Pa če poglednemo izseljenske zadeve, objavljene v Novinaj, lejko z mirnov düšov trdimo, da teliko novi listič malogda bo mogo objavlati. Zakaj ne bi si vzeo predlagateo novoga lista en izseljenski kotiček v Novinah i toga vodo?!

Ne pozabimo, da izseljenci majo svoje domače tüdi i da tej želejo od izseljencov, tej pa od domačih zvediti vse potrebno. Toj potrebi list za izseljence ne bo mogeo zadostiti. Obe stranki more jedino domači list prikapčiti v edno dühovno enoto, šteri se čte po naših domovaj i te list so Novine.

Gledajmo ešče gmotno stran novoga lista. Prekmurec priporoča, da bi se na Borzi dela v Soboti vsakomi delavci navrglo še 10 Din. plačila za te list, šteroga bi potem dobivao. Ne gledoč na to, da ne odobravam prisilno naročitev, je te predlog v denešnjem komunističnom časi obsodbe vreden. Delavec naj plača naprej list, ki niti ne ve, kakše delo dobi, kakši zaslužek bo meo, kak de smeo peneze pošilati, kakše neprilike ga doletijo itd. Če državne oblasti z naše strani i z strani države, kam se naš delavec izseli, zah-

Gracki Vili:

Ob sinjem Jadranu.

Pred kratkem sem dobil pismo prijatelja, ki tako-le vzdihuje: „Oh morje, Sinja Adrijal Bog ve, bom kedaj tudi jaz videl to morsko vodovje.“

Enako sanja marsikatera duša. In res! Ne da se tajiti, da morje ima v sebi nekaj skrivnostnega, kar te privlači z vso silo. Pri prvem srečanju pa se ga oko sploh ne more nagledati, uho prisluškuje njegovemu skrivnostnemu šepetanju, a srce išče v njem nerazumljivih utripov. Bil sem priča popotnikom, ki so iz vlaka prvič zagledali morsko gladino. Oči, usta, roke — celo telo je bilo napeto kot da je zamaknjeno v kako nebeško razodetje. Iz prsih pa se njim je izvil edini vzklík: „Morje, morje!“ Na vse drugo okrog sebe so pozabili. Ves čas, ko se je vlak z visokega gorovja počasi spuščal proti plavi obali, niso z očmi krenili drugam. Kot da jih je zajela neznaná moč in z nepremagljivo silo vlekla k sebi. Komaj se je vlak ustavil na obmorski postaji, so kar hiteli, kdor bo prvi prišel do sinje gladine. Z roko so zajemali iz velike morske „sklede“, srkali kapljice neizmerne tekočine in zrli radovedno v njene globočine...

Tako deluje morje na one, ki ga prvič zazró. Pa tudi večkratnega znanca morje vselej ljubko privlači i sprejme. Pri njem najdeš širokosrčnost, ki je na kopnem zastoj iščeš.

Slovenci kaj radi zahajamo na Sinji Jadran. Posebno pa je za nas privlačna točka Hrv. Primorje, kajti tu se ob obalah šumečega morja sončajo bela ljubka mesta kakor Trsat, Sušak, Cerkevica, Novi, a na drugi strani Reka, Lovrau, Opat i je in toliko drugih zalih primorskih krasot. Kdo še ni slišal za Marijo na Trsatu, kjer dan za dnem veliki zvon vabi romarje z vseh delov sveta, da se poklone in pomolijo pred čudodelno podobo?!

Mnogi od Slovencev so hodili tod in se čudili lepoti večne roke Božje. Vsakoletno priljubljeno romanje Slovencev ob Risalih k Mariji na Trsat, je že mnoge osrečilo, da so videli te zemeljske krasote. Mnogim pa, žal, ni dano. Ti naj danes poromajo z mano v duhu ob obalah sinjega Jadrana.

Kot se popotniku, ki pride čez goro, odpre nov svet, takšno presenečenje doživi potnik, ki se vozi z vlakom iz Ljubljane proti Sušaku. Po dolgem drdranju skozi vrhove Gorskega Kotarja se vlak naenkrat otrese gor-

skih oklepov in zazré doli na neizmerno morsko gladino. Ta prehod je nagel in očarljiv. Navadno ga spremlja vesel, močan žvižg lokomotive. Lep je po dnevu, ko te naenkrat pozdravi sinje morje in ob njem bela mesta in vasi. Še lepši pa je ta prehod po noči, ko ti od tam doli prihite nasproti čudovito lepi prizori. Kamorkoli se ti oko ozre, povsod zazreš nočno kraljestvo v nepopisno blestečem električnem sijaju, ki se ves koplje v zibajočih se morskih valovih. Človeku se zdi, da ne gleda zemlje, temveč zvezdno nebo.

Vlak se počasi spušča h cilju — na postajo kot da ti hoče dati čimveč časa, da se navžiješ divnih prizorov. Skoro nisi opazil, kako se je ustavil, ako te ne bi prebudil sprevodnikov glas: „Sušak!“

Iztopiš. Prav gotovo boš pohitel najprej k morju in pogledal v njegove globočine. Potem se obrneš in pogledaš na Sušak, ki se ves rasprostira od morske obale po obronkih tja gori in se hoče z vso silo strniti s Trsatom. Ponekod se je še globoko zajedel v njegovo telo. Sušak, nekoč vasica ali majhen trg, je danes postal mesto s skoro 20.000 prebivalstva, većinom priseljenega. Kakor v verskem

tako tudi v narodnostnem pogledu mesto ni popolnoma čisto.

Ko si tako oddaleč premeril mesto na obronkih, je najboljše, da se po stopnicah, ki jih je okrog tisoč, počasi povspeš k Materi božji na Trsat, ker se ti odtam nudi najlepši razgled na vse strani. Priporočam Ti, da hodiš počasi, kajti, drugače se boš precej spotil, preden doseješ na cilj. Toda ne ustraši se: ves tvoj trud bo bogato nagrajen z nepopisnim užitkom.

Trsat! Čudovita beseda, ki v sebi skriva nešteto zgodovine in skrivnosti srca. Tu je nekoč bila hišica nazareške družinice, ki so jo, po sporočilu, angeli prinesli v italijanski Loreto. Vendar z odhodom hišice, Trsat ni izgubil svoje privlačnosti. Kot orel s sinjih višav — kraljuje Mati božja trsatska z visoko ležečega svetišča in vabi k sebi otroke iz vseh delov sveta. Skozi stoletja že romajo k njej milijoni in milijoni človeških sinov in hčere in nosijo pred njen prestol svoje molitve, prošnje in zahvale, v srcih pa skrite vzdihove veselja, žalosti in ljubezni. Njihove vrste se še nigdar niso pretrgale, tudi danes ne. — Poleg bazilike Matere Božje je velik samostan, Sinovi sv. Franciška zvesto čuvajo stražo na sinjem Jadranu. (Dalje.)

tevajo razne predpise, šteri so zvezani s stroški, kak potni list itd. je razumljivo. Pa še tu je obsodbe vredna glavarina, ar je krivična. A od državne oblasti ne predpisane reči naj plača naprej delavec, je dnesden nedopustno. Ne smemo tajiti tu dobroga namena predlagatelja, a poznavši razmere našega ljudstva, bi to obvezno plačilo rodilo slabe sadove samo po sebi, ešče bole pa zato, ar bi se izrablalo od strani sovražnikov krščanske vere i duhovščine pa bi nahujskani vekši del delavcov protestirao proti obveznoj naročnini. Če je pa ta prostovoljna, list ne more izhajati zato, ka se teliko naročnikov ne zglaš, da bi se list lahko zdržavao.

Pa pravimo, ka zaistino 10.000 naročnikov plača po 10 Din. naročnine z dobre vole. Tak bi prišlo vkup stojezero dinarov. Poština v Francijo i Nemčijo znaša od komada 25 par, v neke države pa celo 50 par. Po 25 par je od ednoga komada letna poština 13 Din., od desetjezero komadov 13000 Din, če se ne podigne ta, v vse države, kje so naši izseljenci bi znašala najmanje 25.000 Din.

Za upravne stroške pa že več, kajti 10 jezer listov v inozemstvo pošilati da toliko dela, da bi bili trije uradniki močno zaposleni. Kje je pa te papir, kje so pa tiskarski stroški, kje so pa poštine uprave? Pod 1000

Din. tjedensko ne mogoče dobiti tiskarne, ki bi list tiskala i dala zraven papir, šteri se je itak podražo? Na državno podporo računati je pa na pesek zidati.

Da bi urednik dobival kakše plačilo, od toga pa niti guča nej. Pa te, če nema svojega služa, tudi ne bo brezplačno delao. Nesebični uredniki so redki, ki delajo za boži lon i za napade sovražnikov. Zato pa poprek zdrav predlog ne bo mogo priti pod streho v zamisli Prekmurca.

Pa bi mogo priti v drugoj obliki. Smo že više omenili, da bi predlagateo dobo en kotiček za izseljence v Novinaj. Te kotiček bi čteli naročniki Novin i z ednim bi se lejk te kotiček posebi še tiskao za izseljence. Na te način bi prihranili stroške tiska i bi se plačao samo papir, poština i neka menša svota za prenos stavka v obliko lističa. Na te način bi se dalo to pitanje rešiti, če bi agitrala za to prečastita duhovščina i če bi tudi na Borzi dela priporočali to izseljencom. A, da bi si obvezno morali naročiti list, toga nikdar ne podpišemo. „Verbum Dei non est alligatum“ — „Boža reč ne je v verigaj“. — Prostovolno naj se odločijo duše za list krščanski misli, te ga bodo zljubili i se po njem ravnali. Če se njim pa bo vsilo, do ga tudi posili čteli i trgali i se ne po njem ravnali.

TSJ.

Občni zbor Rafaelove družbe v Črensovcih.

Rafaelova družba za varstvo izseljencov je mela svoj redni letni občni zbor na god sv. Rafaela, njenoga zaščitnika, 24. oktobra. Pred občnim zborom je bila ob 9 vori sv. meša v farnoj cerkvi s predgov. Predgali so g. Halas, polanski plebanoš, od mnogih nevarnosti, štere pretijo dušnomi življenji naših izseljencov v tujini. Sv. mešo so sluzili g. dekan Jerič za naše izseljence, izseljenske duhovnike i za vse kotrige Rafaelove družbe. V cerkvi se nabralo prek petsto ljudi, čeravno je bio delavnik.

Po sv. meši je bilo zborovanje za naše izseljence v „Našem domu“. Izseljenci so veliko dvorano skoro napunili. Zborovanje so otvorili g. Klekl, predsednik Rafaelove družbe. V pozdravnom govoru so lepo pokazali na zvezo med poslanstvom nadangela Rafaela, šteri je bio poslani, da spremlja na potovanji mladoga Tobijo i ga varno nazaj pripela, da ozdravi zakon, i da zveže šatana. Ravnotak pošila Rafaelova družba izseljenske duhovnike, da je čuvajo pred nevarnostmi, štere pretijo dušnomi življenji v tujini, da je odvežejo od grehov i zvežejo moč šatanovo i tak delavce srečno vrnejo domovini.

Nato so govorili g. Camplin, izseljenski duhovnik. Po zborovanji se je vršo v maloj dvorani

Našega doma občni zbor. Bilo je navzočih mnogo duhovnikov iz lendavske in sobočke dekanije z obema gg. dekanoma; poleg tej so se občnoga zbora vdeležili tudi g. dr. Klar, g. šol. nadzornik Tratnjek, črensovski šol. upravitel g. Lutar, gančanski šol. upravitel g. Casar, hotiški šol. upravitel g. Pucko i vno go drugih članov, med njim več izseljencev, ki so se iz Francije povrnoli.

Poročila odbornikov so pokazala, da oprava Rafaelova družba veliko delo lubezni do izseljencov. Družba se je za vno go zavzela, ki si v tujini neso mogli pomagati, poskrbela je, da je bio v Bačko, Baranjo i v Nemčijo odposlani duhovnik, dala je tiskati izselj. pastirsko pismo prevzv. püšpeka i je razposlala delavcom v Banat, Bačko i Baranjo.

Letos je bilo treba jako dosta posredovati pri oblasti za naše izseljence, ar so bili v žmetnom položaji zavolo nevarnoga svetovnogā položaja i zavolo bojne.

Nato je bio zvoljen odbor, v šteroga je prišlo nekaj novih odbornikov.

Pri slučajnostih se je razpravlalo od ustanavljanja podružnic po faraj. Te bi se naj ščasoma ustanovile, da bi se tem ležej izselj. delavcom pomagalo.

Družba sv. Rafaela

za varstvo izseljencov Slov. Krajine v Črensovcih naznanja:

V Düsseldorf poslali pritožbo, da se penez ne more redno pošilati i da se neštérni delavci preveč mučijo z delom i zročili zadevo Beer Jožefa, Gabor Štefana z Odranec, da poslani penez ne pride domo, da je Lešnjek Marija jako oslabela pridel i se mora inam premestiti ali domo poslati.

Rous Terezijo v Franciji gospodar izkorišča, je že zmešana i dve leti ne mogla nikaj domo poslati. Pritožba odposlana odposlanstvu v Pariz. Sem javili pritožbo Strelec Anke, štero so po nedelaj ne pustili v hišo, če je odšla v cerkev.

Markoja Ivan poslao z Nemčije 120 RM. i te penez nikak ne mogo domo priti. Ravnotak

ne mogo priti penez Poredoš Franca domo. Javleno v Düsseldorf. Sem javleno, naj poskrbi Hodnik Viktori, da more zaslužek domo poslati.

Dr. Jerih, vodja Kat. akcije v Zagrebi prosi naslov naših duhovnikov i drugih, ki majo v tujini na skrbi hrvatske izseljence.

Bokan Vilmoš ma dobiti 18 Din. iz Pariza, penez poslan v Maribor na Rafaelovo družbo.

Sakovič Ana z Francije žele pristopiti za več let nazaj k Rafaelovi družbi. Prosi odgovora, koliko ma plačati.

Černela Ana, da more z Nemčije poslati penez, ar ne mogla nikaj, se oprosi odposlanstvo v Düsseldorf.

Krasne reči sv. Očo.

Ob priliki, kda je sv. Oča posveto 12 novi misijonski škofov, je pravo sledeče lepe reči:

Srečne so države, ki izvajajo zakone, navdehnjene z duhom sv. evangelija i štere izkazujejo čest Veličanstvi Kristuša Krala. V tej državaj so medsební interesi i odnošaji državla-

nov v skladi z moralnimi i pravnimi določbami. Tam ne nasilstva i v tej državaj se spoštjuje oblast i vlada pravica svobode, ki odgovara dostojanstvi človekove osebe. V tej državaj končno is pomočjov sloge čiduže bole raste moč, v njih ma delo svoj uspeh i se vedno i čiduže bole razvijajo dobre stvari.

Politični glasi.

Na fronti ne bilo vekših sprememb. Na morji so potopili več hajovov. Nemčija pripravla veliko ofenzivo na zapadi.

Hitler je odišo na zahodno bojišče k generalnomi štabi nemške vojske. Poročajo, da je na zahodnom bojišči zbrani 80 nemški divizij. Hitler je prevzeo sam vrhovno povelstvo vojske, ki je zbrana na tem bojišči i v ozadji proti švicarski, belgijski i nizozemski meji.

Amerika je zglašovala sklep „cash and carry“ (plačaj i odpelaj), po šterom de odzdaj nemejeno odavala orožje i municijo vsem državam, štere nakup včasik plačajo i ga na svoji ladjaj odpelajo; te ukrep je ugoden samo za Anglijo i Francijo.

Rusija bi rada kim prve vredila zadevo s Finsko, da bi se potem posvetila Balkani; od Turčije bi želela odstop severovshodnoga vogala države. Z Anglijov se vodijo trgovska pogajanja.

Nemčija je sklenila preseeliti Nemce z Balkana, tak piše

grčki list „Fos“. — Nemški zvünešnji minister Ribbentrop je govorio v Danzigi. Trdio je, da je edino Anglija kriva bojne. Odgovoro njemi je Chamberlain, da Anglija borbo sprejme. Francoski tisk pa je ponovo, da ne mogoče razdvojiti Anglijo i Francijo. — Na podlagi pogodbe o sodelüvanji bodo Nemci gradili v Rusiji tovarne, ruski inženjerje i predelavci se bodo včili po nemški tovarnaj.

Italijo je nemško-rusosko prijateljstvo v vno gom približalo Angliji i Franciji. Tak se ustvarja novo politično ravnotežje, od šteroga pred izbruhom bojne ne bi niti senjali.

Slovaška. Novoizvoljeni predsednik republike, Tiso, je postavio novo vlado.

Turčija je 29. oktobra slovesno proslavila 16 letnico republike.

Španija. Bivši rdeči povelnik Madrida, general Miaja je obsojen na 15 let trajno samotne voze. Zaplenjeno je vse njegovo premoženje.

Glasi iz Slovenske Krajine.

Grof Mikeš nadškof. Nekdašnji püšpek Slovenske Krajine, bivši püšpek sombotelski, grof Mikeš Janoš so se odpovedali sombotelske škofije i šli v pokoj. Na njihovo mesto je imenüvani za sombotelskoga škofa Gröz Jožef, kanonik iz Györa. Pri toj priliki je imenüvani bivši sombotelski škof, grof Mikeš, za častnoga nadškofa Selymbrianskoga. Selymbria je bilo mesto kre marmorskoga morja i dnes več ne obstoji tam sedež nadškofijski, samo naslov je ostao. Novi sombotelski škof je vpelani oktobra 1.

Dühovniške sprembe. G. Sukič Ivan i kaplan v Lendavi je premeščen v Stari trg; na njegovo mesto prido g. Camplin Ivan.

Lendava. Na svetek Kristuša Krala je bio sprejem otrok v Marijin vrt. Cela slovesnost je potekla lepo i prísčno. Po sprejemi so otroci v šolskom vrtci priredili lepo akademijo v čast Kristuši Krali. Pri sprejemi je bila blagoslovljena zastava Slov. Marijinoga vrtca. Zastavi je kumovala g. dr. Peterlinova. — V Lendavi je vmro Süč Karol, dugoletni šolski sluga na meščanski šoli. Pokojni je bio zavolo svoje mirne narave jako priljubljeni. Pokopani je bio na svetek Kristuša Krala ob vno gi vdeležbi lendavčanov i cele meščanske šole. Meščanski šolski pevski zbor njemi je zaspevao v slovo žalostinko. Naj počiva v miri. Domačim naše sožalje.

Hotiza. 29. oktobra se je vršo občni zbor Prosvet. društva.

Ošljaj Jožef izena nesta dobila tri mesece rekordne plače, samo 200 frankov a conto. Da se njima izplača teško zasluženi penez, pisali v Pariz na odposlanstvo. Sem poslali tudi pritožbo Duh Jurija iz Orehovec z. p. G. Radgona, ki ma v Franciji dobiti 1168 fr. 60 cen.

Gertč Štefana pritožbo iz Eichorsta poslali na kraljevsko bansko upravo, da zdigne reč pri nemškom poslanstvu, naj žandarje ne pretepajo naših delav-

Dr. Vučak Štefan, bano-vinski zdravnik v Murski Soboti se je vrno iz vojaške službe i znova redno ordinira.

Dolina. Dolinčarje so dogotovili dela pri kapeli i bo v kratkom posvečena.

Banuta. V toj maloj vesi so teden za tednom bali i plesi. Ka bo iz toga?

G. Lakoš. Našo šolo je zapüstula vzorna učiteljica i vzgojiteljica gospodična Neža Čepón. Odsšla je na novo službeno mesto v Rečico ob Savinji. Bila je v vsakem oziru poštena krščanska učiteljica, ki je vsako nedelo vodila svoje otroke k meši. Teško je vsem tistim, ki so jo poznali, ar je bila jako družabna, a vendar globoko čüteča narava. Kako je bila prilübljena, je pokazao njen odhod, ko so jo otroci v velkom številu spremlali na kolodvor ino se s skuznatimi očmi poslovili od nje. Takših učitelice si želi naš narod, ki majo razumevanje za svoje otroke i živé samo za svoj poklic. V nepozabnem spomini jo bodo ohranili vsi, ki so meli priliko jo spoznati, najbolje bodo pa otroci živo ohranili njeno podobo v svojih dušaj. Na novom mestu ji želemo vno go uspeha i srečel — Na njeno mesto je prišla gdč. Julka Zenšovar.

Kapca. Pred ednim mesecom nas je zapüstila učiteljica gdč. Majda Turk. Bila je dobra učiteljica. Njena dobrosrčnost ne bila znana samo otrokom, nego vsem, ki so jo poznali. Včila se je tudi madžarščine samo zato,

cov, če tej idejo na poslanstvo, da zvejo, če smejo domo ali ne.

Poleg toga poslali vnožino vlog i pšem na razna oblastva, na izseljeniško zbornico, članom družbe i privatna pisma samim izseljencom. Vse iz lubezni do Boga i do naših izseljencov, da njim pomagamo. Dela se pri družbi vse brezplačno, pošne stroške so vnosile naše Novine. Neštérne stroške pomaga kriti oblast i članarina družbe, štera znaša letno 10 Din.

ka bi olejšala malim otrokom včenje. Teško jo bodo otroci pozabili. Na njenem novem mestu, v Radmirji, ji želemo vno go zadovolnosti i sreče.

Berkovci. Pri mlatitvi ajde je 26 letni Ernest Kučan vlagao snopje v stroj, pri tom njemi je odtrgalo roko pri zapestji. Zdravi se v sobočki bolnici.

Martjanci. Delo pri popravili cerkve lepo napreduje i bi bilo želeti, da se zdaj temelito popravi. Potom bo mir duga leta. Streha je že prekrita. Na stolpi se pa dela tudi že dokončavajo. Letošnje leto je prineslo pri nas dosta lepoga uspeha. Cerkev se

popravlja. Šola je tudi dobila lepo zvünešnje lice. Znotra pa je potrebno vno go dela. Cerkvni odbor ma z šolov velike stroške. Vno go je koštalo že letošnje delo, pa to je bio samo začetek. Pri samoj šoli je šče dosta dela, gde je pa gospodarsko poslopje, štero se že itak podira, da od šolski stranišč niti ne gučimo. Cerkvni odbor bi najbolje pametno napravo, če bi šolo odao občini, kak so že vno gi predlagali, vej bi s tem z njega spadnolo velikansko breme, od šteroga pa nema nikšega haska.

Tudi občina ne bi napačno napravila, zato ka itak v kratkom časi mora zidati novo, te bi njoj pa s tem edna briga odpadnola.

Lüdstvo bi pa bar znalo zakaj zbira za šolo peneze, da ne bi bilo tak kak v ništérni krajaj, ka so duga leta zbirali peneze, časi so se obrnoli, dnes pa nemajo ne šol i ne penez. Šolsko pitanje v martjanskoj občini je veliko i se ga ednok trbej resno poprijeti. Napraviti trbej načrt po šterom de se delalo. Gornje reči so tak nujne, da nesmijo iti mimo njih tisti, šteri so za to odgovorni. Če že davlemo žrtve za našo mladino, ščemo viditi tudi sad naši žülov. Trbej samo dobro volo! — G. poslanec Bajlec v Beogradu poskrbeli za našo cerkev 10.000 din. podpore. Tudi šola v Andrejci je dobila na njihovo posredüvanje 10.000 Din.

Dari za novo kapelico v Martinišči. Lani oktobra je gospodična Meolic Mariška iz Sobotie pridobila lepo številu svojih tovarišic v Cvetičovoj tovarni za to, ka so se obvezale vsaki mesec darüvati kaj od svojega zaslužka za našo novo kapelo. Tak so do zdaj darüvali v dinaraj: Meolic Mariška 260, Domjan Mariška 130, Hreško Vera 130, Domjan Rozika 120, Sečko Marjeta 120, Graber Ilonka 110, Ivanek Trezika 110, Horval Lujza 90, Karas Gizela 70, Koplin Rozika 65, Nikola Ilonka 65, Karas Vika 55, Legen Barica 50, Komin Klara 50, Titan Antonija 50, Flisar Margit 47, Mataj Vera 42, Jug Katica 40, Žitek Antonija 40, Erjavac Marija 37, Špolar Pepika 37, Granfol Trezika 36, Piv Marta 36, Flisar Pepika 35, Grabar Vera 33, Kos Mimika 32, Hauko Trezika 30, Legenic Marija 30, Kranjec Orša 30, Matuš Gizela 30, Pertoci Marija 30, Meolic Anika 30, Jud Mancika 29, Zaplatič Katika 27, Granfol Cilika 26, Franko Marija 25, Cmor Milika 25, Jauk Margita 24, Kavaš Ana 23, Žalig Marija 22, Filipič Ivana 22, Sreš Marta 21, Gombok Trezika 20, Kolarič Marija 20, Ranko Apolonija 20, Mlinarič Barica 20, Titan Pepika 20, Lazar Margita 20, Cipot Ana 20, Cipot Lujza 19, Ulen Cilika 18, Celec Ema 18, Lebar Marija 18, Kovac Marija 17, Horvat Vera 17, Karas Mariška 16, Cipot Mariška 15, Džuban Ana 14, Horvat Mariška 12, Števanec Kristina 12, Meolic Marija 12, Bakan Marta 10, Škafar Ana 10, Rapoša Marija 10, Novak Mimika 9, Rac Trezika 8, Vindiš Micika 8, Sedonja Ana 8, Kos Ana 6, Gajtman Pepika 4, Varga Ana 2. — Vsem darovalnicam naj Bog bogato poplača in blagoslavlja njihov zaslužek i Delavke v Šiftarovoj tovarni so tudi nabrale ednok 100 dü; za koj se tudi njim prav lepo zahvalimo! — Pri toj priliki znova ponavljamo, da bi bio v Soboti prepotrebno salezijanski oratorij, kje bi se zbirali mali i veliki dečki iz Sobotie pa okoliče. Te oratorij je za njemogo, dokoč Martinišče ne dobi neve kapele i tak tudi potrebne prestore i dvorano za oratorij. Žao, da toga vno gi neštého razmišl, četudi ma je na videz teliko za dobrobit mišline. Zato pa vsi tisti, ki vam je zato, da ka kak največ mladine reši nevarnosti geste i se pridobi za dobro i za delo v naših krščanskih organizacijaj, pomagajte nam i se nas spomnite s svojimi dari!

„HIZICKI DOMAČOJ“

Prečastiti g. urednik! Mino je že prec čas, kak sem zapušto Slovensko Krajino, preliubo mi domačo hižičko, na štero me vežejo najlepši spomini moji mladi let i se podao v širni svet, kak jezeri i jezeri mojih tovarišov, ki smo raztreseni na vseh štirih delih sveta. A naše misli romajo den za dnevom k našim dragim starišom, bratom ino sestram, v prelepo Slovensko Krajino. Tak me je usoda zanesla na skrajno severno točko Nemčije. Čast i dužnost mi je, da seznanim cenj. čevce Novin, kakše razmere so tu pri nas. Nazlūk opominom Zveze polj. delavcov v Soboti, se še najdejo osebe, da rastresajo neresnične vesti od nas izseljencov, da se nahajamo v kakšoj nevarnosti mi tūji državlani tū, ka pa ne odgovara istini. Nasprotno, živimo kak navadno i tūdi dogodki zadnji tednov nas prav nikaj ne vznemirjajo pri opravljanji naših vsakodnešnjih dužnostih. Zato je dužnost vsakoga zavednoga sina i hčeri Slovenske Krajine, da poroča v svojih pismaj edino, ka je istina. Oblasti doma pa naj skrbno pazijo i vsem takšim ftičom, šteri bi na kakšikoli način rastrožali neistinske vesti od nas izseljencov, vzemajo par dni slobode i jih navčijo par kozjih molitvic. Nešteri se tūdi razburjajo zavolo pošiljanja penez v domovino. Za to pa zaednok ne nikše zapreke, se zna, če što še samo poslati. Ali na žalost, da morem tū omeniti, je tūdi nekaj takših elementov, ki prle neso pošiljali penez v domovino, v zdajšnji razmeraj pa še menje, ar je tū nastal precešnja dragoča. I ravno tisti elementi raztresajo razne govorice, da se penez ne more več poslati i da že poslani penez bo izmenjeni za 50 procentov niže kak pa navadno. To pa ne odgovarja istini. Nišče zmed nas, ki se je podao zato v tūjino, da pomaga svojim domačim, naj ne posliša na razne hujšake, nego svoje prihranke redno pošila domo. Naj pomisli, da mogoče trpijo pomenkanje ravno zavolo njegova oča, mati, žena, mož i nedužna dečica. — V ednoj izmed zadnjih števil Novin neki gospod vtikuje svoj nos v nas izseljence i pravi, da je brez pomena rubrika „Hižički domačoj“. Nevem pa, ali ma dotični gospod več zaslug za nas izseljence, ali Novine? Mislim, da jih ma prav malo ali pa nikaj. Poznam pa Novine, ki jim je edina žela, da držijo stalno vez med nami izseljenci, da družijo vse sinove i hčere Slovenske Krajine pod ednov mislijov, i to je: da črpamo vretine milosti iz naše prave vere v Jezusa Kristusa. Daj Bog, da se žela Novin v punoj meri spuni. Naj pa pokaže dotični gospod svoja dobra dela za nas izseljence i potem se naj širokovisti. Jaz bi tomi gospodi znao povedati uspešno zdravljen zraven pa še za zabavo, či ga resan tak hūdo jezik srbi. Zdaj, ka je ravno čas bratve, naj ide v takši kraj, kje je prec goric i

naj namesto klopotcov ftiče odganja, pa bo dosta zabave i tūdi mi izseljenci se bomo zabavali na njegov račun. — Pozdravljam g. urednika, g. Kereca, šefa Borze dela i oba izselj. duhovnika, gg. Škafara i Camplina i njima želem vnogo uspeha pri njihovom dušnopastirskom deli za nas izseljence. — *Eden izmed stoterih.*

Katarina Gabor, Trnje. Pozdravljeni g. urednik! Vu začetki moje slabe pisave vas najprej pozdravim i obiščem z mojim prostim listom v domačem slovenskom kraju. Mati Marija, naša lūba Gospa, naj bo vsigdar pri vas v domačem kraju i pri nas v tūjini. Tūdi vam naznamim, da smo veliko veselje občutili v naši srca i v duši, kda so nas obiskali g. Škafar, izseljenski duhov-

nik. Bili smo pri spovidi i obhajili v Bergen, bilo nas je okoli 25, največ iz črensovske i belinske fāre. Najlepše se zahvalujemo vsi izseljenskomi duhovniki, g. Škafari. Prosim vas, g. urednik, da me šče nadale mate za naročnico Marijinoga Lista i Novin, ar je želno čakam vsako soboto, ali pa v nedelo, da si prečtem, ka je novoga v lūbom domačem kraju. Domači vam naročnino plačajo. Prav srčno se vam zahvalim na rednom pošiljanji listov. Sprimito še enkrat pozdrav od mene, g. urednik. Pozdravim tūdi vse domače i rojstno ves Trnje. Slovenska Krajina, lūbi moj dom, jaz nate pozabila nigdar i nigdar nebom.

Pelcar Ema, Hartley-Vintney, Anglija. V imeni Jezusa i Marije se oglašive jaz i moja prijateljica, Netti Koller, ki prebivlevi vkup v Angliji i prisrčno pozdravive g. urednika Novin. Prisrčno se vam zahvalivi na rednom pošiljanji Novin. Oh, kak se veselive, kda čteve od naše drage domovine, štero sve zapustile. Zednim so nama na velki hasek, posebno sv. evangelij. Hvala Bogi, k sv. meši lahko ideve vsako nedelo, z biciklom se ma pelati pol vōre. Pozdravlavi vse v najnoj prelūboj domovini, od štere sve tak daleč. Pozdravlave najne starše, sestre, brate. Posebno pozdravlave našega dobroga, gorečega dušnoga pastera, g. Jerič Mihaela i celo kuzmiško fāro. Novine dobivave redno, samo kesnej.

Nekaj spominov iz rimskih katakomb.

Ta članek je v jedru bil spisan za „Novine“ že pred leti, ko sem imel to veliko srečo, da sem bival nekaj časa v Rimu, kamor so letos poromali mnogi Slovenci i nekaj naših ljudi.

Tisti, ki so bili tako srečni, da so obiskali ta slavni in vsem vernim katoličanom in kristjanom sveti kraj, si bodo ob branju tega članka osvežili lepe spomine, drugi bodo pa gotovo tūdi z zanimanjem prebrali te vrstice.

Kaj so katakombe? S to besedo katakombe imenujemo prastaro krščansko podzemno pokopališče (cintor). Nekoč so pa z besedo katakombe imenovali pokopališče izven Rima pri takozvanih vratih sv. Sebastjana, ker je kraj bil v nižini, od „katakumbes“ — v nižinah. Stari Rim, kakor vsa stara mesta so bila obzidana z visokim zidom v svrhu obrambe, kakor so naše domačije po navadi obdane z več ali manj močnimi plotovi.

Le razna vrata so vodila izven mesta, ki so imela vsaka svoje ime in so jih ponoči zaklepali. Pokopališča, ki niso bila pod zemljo, so se imenovala „cemeterio“ odtod naš „cintor“ (latinska beseda cemeteryum). Katakombe so nastale v prvih časih krščanstva in so najlepši čas v razvoju krščanske vere. V dobi postanka katakomb je naša vera bila najbolj živo upanje sveto in ljubezen goreča. Pesnik Silvin Sardenko je posvetil tri speve njih veličasten.

„Katakombe, katakombe! zibel cerkve večno mlade, kjer so z mehki rokami zibale jo prve nade. Kjer je rastla pod nebesi v jezenn cvetu. Ali svetu skrita kakor nje Spočetnik nekđaj v tihem Nazaretu“. V katakombah so se skrivali prvi kristjani pred preganjalci in v njih opravliali svoje pobožnosti in prisostvovali sv. maši in prejemali sv. obhajilo. Bili so tūdi tukaj pokopani. Kar se tiče števila katakomb, znanstveniki mislijo, da jih je čez 40 samo v okolici Rima. Sama zgodovina nam priča, da jih je bilo veliko. Zapisniki pričajo, da je samoga cesarja Diklecijana, ki je vladal od l. 284—305 po Kristusu, bilo mu-

čenih in ubitih okrog 17 tisoč kristjanov. Vsi ti mučenci so bili pokopani v katakombah. Tako-zvani „fossore“ — grobarji so izkopali v zemlji, bolje pod zemljo, dolge hodnike in v stenah teh hodnikov, ki so bili po več kilometrov dolgi in tūdi po 5 m visoki, so bile izdolbene jamice, kakor je pač bila velika krsta, v katere so potem polagali umrle in nato po opravljenih pogrebnih molitvah ali zozidali ali pa z mramornato ploščo zakrili grob in z svetimi znaki okrasili in pri mnogih izklesali njihovo ime (pokojnika) in tūdi kaj je bil in kako in kedaj je umrl. Grobovi so bili eden nad drugim in zraven po vrsti, na obeh straneh hodnika. Po tedanji šegi so grobove zapirali ali zazidali. Posebno judje so radi izklesali grobove v skale in nanje polagali kamenito ploščo. Te vrste grobove so nazivali „arcosolia“, ker so bili posamezno in ne v skupinah. Danes so po večini ti grobovi prazni, nekatere je dala izprazniti cerkev, druge so opletili tatovi že davno misleč, da bodo našli v njih dragocenosti. Le tupatam se najde kak grob cel in nepoškodovan. Zemlja, kjer se nahajajo katakombe je pesčena in zelo zrnata, zrak ne pronica skozi in je zelo suha, zato so se telesa mučencev ohranila zelo dobro. Hodniki pod zemljo so razne dolžine, nekateri so daljši in višji, drugi so krajši in nižji. Hodniki so speljani tako, da so uvrščeni drug nad drugim 4-5 nadstropij. Tu opisujem takozvane kalistove katakombe, ki imajo ime po Papežu sv. Kalista I., ki je vladal sv. cerkev od l. 218 do 222 po Kristusu, bil je 16 naslednik sv. Petra. Tu pa tam se najdejo večji prostori v katakombah. Te prostore so si dale izkopati bogatejše rodbine prvih kristjanov in so v njih imele svojo rodbinsko grobnico. Drugi prostori so pa služili na mesto cerkve, kjer so zbirali k molitvam in k sv. daritvi, če je bilo zunaj nevarno, v času preganjanja. V katakombah se nahaja grobnica znane slavne konsulske rodbine Acilijeve. Radi preganjanja niso vedno jasno napisali

ali je pokojnik kristjan. Posluževali so se posebnih skrivnostnih znakov, ki so jih razumeli le kristjani, pogani pa ne, n. pr. riba. Riba se imenuje grški „ichtys“, to se po začetnih črkah bere takole: Jezus Christos Theos Jos Soter. = Jezus Kristus božji sin Odrešenik. Ponekod je slika dobrega pastirja, ki nosi na rami ovčko, dalje krst Jezusov, zadnja večerja, itd. itd.

Vstajenje od mrtvih so prikazovali z vstanjem Lazarja, ali s sliko preroka Jonasa, ki ga je riba na tretji dan vrgla iz sebe. Golob, sploh ptiček, pomeni pokojnikovo dušo, ki se je rešila vezi telesa. Riba s kruhom i vinom pomeni najsvetejši Zakrament. Katakombe sv. Kalista so ene izmed najbolj dostojnih in najbolj raziskanih. Ta papež jih je dal izkopati, da bi tako rešil mnoge pred preganjanjem in smrtjo ter, da bi nemoteno lahko zbiral kristjane v skrivnem kraju. Vhod v katakombe, ki so precej daleč v polju zunaj Rima na malem gričku, pokaže mala hišica, ki je obdana z „Eukahiptusovimi“ drevesi. Skrbijo pa za red v katakombah redovniki — trapisti, to skrb jim je poveril papež Leon XIII., ker je znatraj velika tema, dobi vsak obiskovalec svečko, ki jo kupi za nekaj centimov. Vsak je tūdi opozorjen, da pod kaznijo izobčenje iz cerkve ne sme vzeti s seboj nobene kosti umrlega, če bi jo slučajno videl. Kmalu pri vnhodu je večji prostor, tu je pokopanih 11 papežev iz III. stol. po Kristusu. Ta kraj se imenuje grobnica papežev. V katakombah, kakor sem že omenil, so se zbirali verniki k molitvi in k sv. daritvi in k krščanskemu nauku. Tu so krstili nove ude katol. cerkve, tako je bil krščen v katakombah zarobenec sv. Cecilije, Valerijan, ki ga je krstil papež Urban I. (od 222—230) V katakombah je umrl mučeniški smrti Sikit II. (od 257—258) njegov grob in oltar je še viden in ohranjen dokaj dobro. Tūdi napis, da zraven počiva papež Damaz I. (od l. 366—384 po Kr.) in drugi božji izvoljenci se še dobro bere. Malo naprej so lepo ohranjene fresko slike, (slikane na neposušeno polbeljeno steno) tam je bil grob sv. Cecilije do IX. stol. Telo sv. Cecilije so potem prenesli v novo cerkev, ki so jo postavili v Rimu čez Tiber, (reka, ki teče skozi Rim) njej na čast, kjer je pokopana še dandanes pod glavnim oltarjem. Toda v katakombah na grobu je še ohranjen prastari napis do današnjega dne, ki se glasi: „decori Cecilie martyris“, — slavi Cecilije mučenice. Nad grobom je njena slika, ki jo prikazuje klečečo v raju med cvetjem lilij kot bogato rimsko plemkinjo. Namesto telesa so dali v prvoten grob njen kip izklesan iz belega mramorja. Še danes prihajajo bogate rimske gospe dnevno v katakombe na njen prvotni grob in prižigajo lučke napolnjene z balzomom, ki dajejo prijeten avom — vonj in ga krase z cvetjem. Če stopi človek malo naprej zapazi lepo kamenito krsto, ki je pokrita z debelim steklenim pokrovom. V njej se lepo vidi dva srednje velika trupla drug poleg drugega. Mislijo, da so to ostanki dveh mučencev, ki še do danes nista poznana. Grob je bil brez napisa najden. Mislijo namreč, da je bilo v katakombah okrog 80.000 grobov prvih kristjanov in mučencev. Poznajo pa se grobovi mučencev od navadnih po tem, da so nad grobovi mučencev slikali krog to je svetniški sij.

Popolnoma še danes niso raziskane katakombe, četudi večinoma znanstveniki raziskujejo skoraj z dneva na dan. Dolžine kalistovih katakomb znaša 45 km. in so, kakor sem že omenil,

5 nadstropne. Katakombe so najlepši dokaz, da je kat. cerkev božja ustanova, ki je bila preganjana in izgnana skoraj 300 let, da se je skušala pod zemljo, toda proti koncu III. stol. je izšla triumfalno izpod zemlje in se razbila kakor sončni žarki po vsem svetu. Tūdi v Rusiji, Meksiki in v Španiji je bila v katakombah, če že ne v hujših kakor v Rimu. Pa tūdi tam pride, čas, ko bodo peklenska vrata počila. (Dalje.)

Viničarski red.

Občasna ukinitve službenega razmerja.

§ 18. Razen v primerih, navedenih v § 17., sme vinogradnik viničarju odpovedati službo tūdi še:

a) če sta vinogradnikova zgradba v kateri stanuje viničar ali vinograd prešla v last druge osebe, ali če sta določena kot užitek in se to dokaže s pravnomojnimi listinami;

b) če viničar nima na razpolago onega števila oseb za viničarska dela, ki jih mora imeti po pogodbi (odst. 2 in 4. § 5 uredbe);

c) če vinogradnika zadene gospodarski polom, ali

d) če vinogradnik spremeni kulturo vinograda v taki meri, da površina vinograda, ki ga je viničar obdeloval, ne doseže pol ha.

§ 19. Razen v primerih, navedenih v § 17., sme viničar vinogradniku odpovedati službo tūdi še:

a) v primerih tč. a) § 18.;

b) če se preseli na drugo posestvo kot lastnik, zakupnik ali užitek, ali

c) če je hudo ali dalj časa bolan in se s tem zmanjša število pogodbeno določenih delovnih moči § 5. uredbe).

§ 20. Ban sme po potrebi spremeniti dobo službenega razmerja, določeno v § 17. in določiti še nove primere za odpoved službenega razmerja po § 18. in 19.

§ 21. V primerih § 18. in 19., se odpove služba samo v času od 1. do 15. avgusta. Utemeljenost odpovedi mora potrditi viničarska komisija. Prijavo odpovedi je predložiti komisiji najkasneje do 20. avgusta, sicer velja, da je odpoved preklicana.

§ 22. Sprememba v osebi vinogradnika nima za viničarja glede na pogodbeno službeno razmerje za tekoče službeno leto nobenih posledic.

Ako umre viničar, ima vdova pravico stopiti na mesto svojega moža v službeno razmerje za vso še preostalo službeno dobo (§ 17.). Tako pravico imata tūdi viničarjev sin ali hči, če sta polnoletna. Med več upravičenosti izbire naslednika vinogradnik. Vendar sme vinogradnik v tem primeru odpovedati službo po § 21., ako nima noben polnoletni član viničarske družine predpisane usposobljenosti za viničarja (§ 2.).

Pošta.

Bokan Anton, Bösby, Hvala za poročilo i pozdrave. Naročnina za letošče ne plačana. Rodi Ivan, Kūzma Marija, Nemčija. Sprejeli zahvalna pisma i to v Novinaj omenili pa obvestili merodajno mesto. Mekš Roza, Trdkova. Čista na odpustke se blagoslavljajo. Pri se morajo kupiti pa te se blagoslovijo. Kakše šče kupiti, to je njena zadeva. Dobijo se za 6, 7 din i dragše tūdi. Bežan Ignac, ferme de Lamoy. Pismo sprejeli. V tiskarno naročili, naj v inozemstvo namenjene liste močno zavilje. Ivančič Franc, Zlatna Greda. Na letošnega nikšega duga. Ošlaj Barica, Avenue de Paris. Pomotoma smo poslali dvoje Novine. Odzdaj naprej pošilamo samo edne. Rožman Trezika, a la Halle. Naslov popravili. Györköš Jožef, Turinšče. Novine Koren Franca so prišle iz Francije nazaj s pripombom, da je mesto sremeno. Javite nam njegov novi naslov. Dervarič Kristina, ferme de la Fenillec. Letošnjo naročnino je Koren Bara plačala. Zdj smo od tebe sprjali 128.50 din. S tem je naročnina za 1940. l. plačana. Višek 23.50 po želi razdeliti. Bog plačaj. Bunderla Janoš, Matjaševci 59. Novine Bunderla Franca so prišle iz Francije nazaj s pripombom, da je odpotilvao. Javite nam njegov novi naslov.

Prodaja.

4—5 mesecev stare telice

i biki montafonske pasme so po ugodni ceni na prodaj; isto-tam se proda

mlatilna garnitura 5 KS

v dobrem stanju pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Veleposestvo HARTNER, GOR. LENDAVAL.

AJDOV MED, med v satovju in prazno satovje ter cele orehe kupuje

MEDARNA Ljubljana, Židovska ul. 6.